

I. DE INGEZONKEN ZIEL OPGERICHT EN HERSTELD DOOR GODS GENADIGE ONDERSTEUNING¹

[Als de HEERE] Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen die gans ontbloot is, en niet versmaad hebben hunlieder gebed. Dat zal beschreven worden voor het navolgende geslacht; en het volk dat geschapen zal worden, zal de HEERE loven.

Psalm 102:18,19

INLEIDING

Als God in donkere tijden en omstandigheden grote dingen wil doen, bereidt Hij Zijn kinderen erop voor om de bewijzen² van Zijn genade te ontvangen. Hij laat hen daar aanhoudend om bidden en worstelen. Ieder die Gods Woord leest, kan dat opmerken. Het boek Daniël bevestigt dat in hoofdstuk 9.

We hebben al veel gesproken over de ingezonkenheid van een christen³. Nu zouden we zijn herstel willen aantonen in de weg waarop God hem genadig tegemoet treedt⁴. De bovenstaande tekst hebben we gekozen om over het gebed zelf te spreken en over Gods bereidwilligheid⁵ om Zich te keren tot hen, die bidden zonder ook maar één pleitgrond te hebben⁶. Ach, mogen we er licht over krijgen!

Psalm 102 heeft als inhoud het gebed van een verdrukt mens die overstelpt is door verdriet. We zien hoe tot vers 12 zijn benauwde toestand en beklagenswaardigheid worden uiteengezet. Daarna komt er, zoals meestal gebeurt als iemand zijn ziel in het gebed uitstort, enige hoop en geloofsvertrouwen. Op deze manier gaat de bidder God rechtvaardigen en probeert hij te laten zien wat de heerlijke ge-

1. toenaderinge

2. uitlatinge

3. Dat is vooral gebeurd in deel I van Comries *Verzameling van Leerredenen*; zie de hertaling hiervan onder de titel *Troost voor een missend hart*, Apeldoorn 2017.

4. door Godts genaderyke voorkominge

5. Toegenegentheit

6. die uit een gansch ontblooten grondt bidden

volgen zijn als de Heere Zich in Zijn goedheid tot hem wendt om hem te redden. Dat is de inhoud vanaf vers 12 tot het einde van de psalm. Onze tekstwoorden laten ons zien wat de Godverheerlijkende gevolgen van Zijn genade zijn, als Hij die bewijst aan Zijn kinderen in hun ellende.

Er zijn twee zaken die we moeten behandelen:

1. De situatie zoals die in vers 18 wordt beschreven. We zullen nagaan hoe dit eerst als een stelling wordt uitgedrukt: *[Als de HEERE] Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen die gans ontbloot is*; en vervolgens hoe dat door middel van een ontkenning wordt duidelijk gemaakt: *en niet versmaad hebben hunlieder gebed*.
2. Wat er gebeurt (zie vers 19) als dit heeft plaatsgevonden: *Dat zal beschreven worden voor het navolgende geslacht; en het volk dat geschapen zal worden, zal de HEERE loven*.

DE VERKLARING VAN DE TEKST

1.

We moeten dus eerst nagaan wat er gezegd wordt in vers 18. Er wordt daar op een stellende en ook op een ontkenkende manier gesproken over Gods genadige houding⁷ ten opzichte van hen die in hun geloofsvertrouwen vanuit de diepte tot Hem roepen. Tegelijk wordt hier gesproken over Zijn bereidwilligheid om hen te helpen, en over het welgevallen⁸ dat Hij heeft in hun persoon en gebed.⁹

Zoals gezegd is hier een stellende manier van spreken, want er staat dat de HEERE¹⁰ Zich in Zijn grote ontferming wendt tot het gebed van hem die in geestelijke zin volkomen behoeftig¹¹ is. We zullen eerst proberen uit te leggen waarin het gebed bestaat van iemand die zo gesteld is. Het is de moeite waard om daarnaar te luisteren; daarom is het goed als u zich wat inspant!

7. Godts gunstryke gedraginge

8. zyn genoegen

9. Nu volgt een korte aanwijzing van Comrie: 'de zaken ontvouwen tweezins'. Deze is in de hertaling weggelaten, omdat Comrie pas veel later op het tweede punt ingaat.

10. de Jehovah

11. gantsch ontbloot. De zinsnede 'gans ontbloot' of 'de gans ontblote bidder' komt in deze preek vele malen voor. Bedoeld is dat de bidder niets meer in zichzelf heeft; in deze betekenis is de zinsnede vrijwel steeds vervangen door omschrijvingen.

Betekenis van het woord

Als we in algemene zin over het gebed spreken, moeten we weten dat de wortel van het hier gebruikte grondwoord ‘phalal’ is. We mogen opmerken dat de Heilige Geest veel betekenisvolle woorden uit de taalschat van het Oude en Nieuwe Testament gebruikt om het bidden van een gelovige uit te drukken. Deze woorden geven alle omstandigheden en gemoedstoestanden van een ernstige bidder weer. Op deze manier wordt mij en ieder die erop let, heel duidelijk gemaakt dat bidden geen werk van de lippen is en geen gewoonte die uit sleur wordt gedaan. Maar hoeveel woorden er ook zijn, toch is er bijna geen krachtiger woord dan het grondwoord uit onze tekst, dat hier en op andere plaatsen gebruikt wordt.

Het betekent namelijk: ‘hij heeft geoordeeld’; en als we dat op het gebed toepassen, geeft het aan dat hier een bidden bedoeld wordt waardoor de ziel – op goede gronden – tot God de rechtvaardige Rechter gaat. In dit gebed mag de gelovige de uitspraak van Gods vonnis horen, dat zijn vijanden veroordeelt en hemzelf vrijspreekt; en dat op grond van Gods strenge rechtvaardigheid. Als Gods kinderen dan ook in geloof bidden, willen zij niet dat God in hun geval van Zijn recht zou afzien of het enigszins zou ombuigen. Nee, zij willen dat Hij hen naar de norm van Zijn rechtvaardigheid behandelt. Zie bijvoorbeeld Psalm 143:11: *‘Voer mijn ziel uit de benauwdheid om Uw gerechtigheid.’* Als God de gebeden van Zijn kinderen hoort, wordt dat door Hem als een zaak van uiterste rechtvaardigheid beschouwd. Zie Lukas 18:7: *‘Zal God dan geen recht doen Zijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Hem roepen, hoewel Hij lankmoedig is over hen?’* Zie ook 1 Johannes 1:9: *‘Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve.’* Zij die zich wijsmaken dat God uit medelijden ook maar iets van Zijn rechtvaardigheid aan de kant kan schuiven, kennen beslist God niet en hebben maar geringe gedachten van Zijn rechtvaardigheid.

U zult denken: Ik ben zo’n schuldig en verdoemelijk zondaar en hoe kan ik dan om recht bidden? Mijn eigen geweten beschuldigt mij; ik moet dan ook belijden dat ik al de geboden van God overtreden heb en geen enkel gebod heb gehouden. Is het bidden om recht dan niet vragen om mijn eigen verdoemenis?

U moet echter weten, geliefden, dat als de ziel gelovig bidt, ze als het ware uit zichzelf treedt en in Christus overgaat. Ze staat dan dus in het recht van haar Hoofd Jezus; en dan vraagt ze of God

niet met haar wil doen zoals ze in zichzelf is, maar zoals Hij haar in Christus aanziet. En dan is het Gods recht om haar alles te schenken en haar te doen delen in wat haar Hoofd Christus door Zijn dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid verworven heeft. Ach, dat wij dit door het licht van de Geest toch beter zouden begrijpen en het in elk van onze gebeden in praktijk brachten! De oude godzalige vromen¹² noemden deze werkzaamheid van het gebed zelfs heel mooi¹³ een beroep¹⁴ van de troon van Gods rechtvaardigheid op de troon van Zijn barmhartigheid; of: een gaan van God buiten Christus tot een God in Christus. In Christus is God immers volkomen verzoend, en verzoent Hij de wereld met Zichzelf.

Ach, hadden we toch méér geestelijk licht in deze werkelijkheid! Wat zouden onze bezwaarde en verslagen harten moed vatten om met de vrijmoedigheid van het geloof tot God te gaan. Ja, God is wel rechtvaardig, maar juist zó rechtvaardigt Hij de goddeloze die in Christus gelooft.

Wat is bidden?

Maar laten we nu overgaan van het woord tot de zaak; we willen namelijk over het gebed zelf spreken. U moet niet van ons verwachten dat wij over dit onderwerp heel breed gaan uitweiden, maar toch willen we er ook niet al te kort bij stilstaan. Het gebed is namelijk het hart van de godsdienst, maar in de praktijk van het bidden gaat het er bij de meeste mensen slordig aan toe. Span u daarom in, nu we enkele zaken gaan bespreken.¹⁵

We zullen eerst een omschrijving van het gebed geven, zodat u daardoor kunt inzien wat voor heilig werk het is, en ook tot de ontdekking komt dat uw bidden zo geesteloos is.

Bidden is een spreken tot God en met God, zegt Aurelius Augustinus¹⁶ heel terecht, als hij over Psalm 85 spreekt: ‘Als u bidt, spreekt u tot God; als u leest, spreekt God tot u.’ Johannes Damascenus¹⁷ zegt dat bidden een opheffen¹⁸ van het hart tot God is. Het is geen wonder

12. Heiligen

13. zoetelyk

14. een appelleren

15. Comrie voegt eraan toe: ‘twee zaken zullen wy behandelen’. Omdat hij pas veel later aan het tweede punt toekomt, is het aspect van de tweedeling hier weggelaten.

16. Aurelius Augustinus (354-430), kerkvader en bisschop van Hippo.

17. Johannes Damascenus (676-749) wordt wel de laatste Griekse kerkvader genoemd.

18. elevatie

dat hij zo spreekt, want als een gelovige in het geloof bidt, neemt hij als een arend een hoge vlucht. Hij blijft niet tussen hemel en aarde hangen, maar gaat met de werkzaamheden van zijn ziel tot in de derde hemel¹⁹, waar zijn wandel is; en zo nadert hij tot de ontoegankelijke God. Bidden is een geestelijke activiteit waarin de gelovigen tot God gaan, zoals kinderen die niets hebben om van te kunnen leven, naar een rijke, genadige en barmhartige vader gaan om alles van hem te ontvangen. Bidden is een activiteit waarbij de gelovige – die ontdekt dat er in het geschapene niets is wat zijn ziel kan troosten – uit zichzelf en alle schepselen gaat om zich in God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest te verblijden. Hij mag over Hem en in Hem verblijd en verheugd zijn, omdat hij Gods deel en eigendom is. Dat gaat alle rijkdom te boven! Bidden is een heilige activiteit van de gelovige, die inziet dat hij zelf helemaal niets heeft en diep overtuigd is van zijn vele, vele afwijkingen en zonden, maar toch door Christus tot God gaat. Dat doet hij in de allerdiepste verootmoediging en met afzien van elke waardigheid in zichzelf. Zo bidt hij om barmhartigheid te verkrijgen en genade te vinden om geholpen te worden te bekwaamere tijd (Hebr. 4:16).

Om ten slotte alles samen te vatten:

Bidden is een heilige activiteit van een gelovige door de krachtige werking van de Heilige Geest. Deze is hem om Christus' wil als een Geest van genade en gebeden geschonken om zijn zwakheid te hulp te komen en in hem met onuitsprekelijke verzuchtingen te bidden. Dit [bidden] gebeurt na voldoende voorbereiding van het hart om zichzelf en alles wat geen God is, kwijt te raken. In dit bidden gaat de gelovige tot God – Die in Christus een verzoend Vader voor hem is – tot in het binnenste heiligdom. Hij gaat daarbij op een verse en levende weg²⁰, waarmee dan eens Christus Zelf, dan weer Zijn bloed en ook wel Zijn vlees bedoeld wordt. Al biddend zoekt de gelovige en ontvangt hij ook de vergeving van zijn vele zonden door de gerechtigheid van zijn Hoofd Christus, Die hij met een gelovig hart aanneemt. Hij zag zijn zonden door het ontdekkend licht van de Geest, hij treurde erover en beleed ze met zijn hele hart. Zo bidt hij – naarmate

19. In 2 Kor. 12:2 zegt Paulus van zichzelf dat hij tot in de derde hemel werd opgetrokken. Dat is heel uitzonderlijk, en daarom heeft Comrie dat hier waarschijnlijk niet bedoeld. Hij wil er wel mee zeggen dat de ware bidder in het gebed heel dicht tot de Heere mag naderen.

20. Zie Hebr. 10:20.

zijn hart daarvoor ruimte heeft gekregen²¹ – om zich opnieuw aan God te verbinden, met zijn hele hart in Zijn wegen te gaan²² en in de weg van Zijn geboden te lopen. Ja, door het geloof gebruikt hij Christus als voedsel voor zijn ziel. Zijn inwendige mens wordt met kracht versterkt, en vanuit een oprecht besef van zijn verlossing door Jezus Christus bewijst hij aan God alle ware dankbaarheid. Zo leeft hij, als iemand die levend gemaakt is door de Geest, tot eer van God.

Ik besef dat dit een lange omschrijving van het gebed is, maar niemand zal kunnen zeggen dat er dingen in staan die een gelovige tijdens zijn gebed niet doet. Mogelijk zijn er aspecten te noemen die we niet hebben kunnen noemen om de omschrijving kort te houden. Alles is op Gods Woord gegrond.²³ Zie Romeinen 8:26, Efeze 2:18 en 6:18, Hebreeën 10:19 en 20, en Judas vers 20.

Laten we nu, mijn geliefden, er in het bijzonder toe overgaan om de omschrijving die we van het gebed gegeven hebben, van onderdeel tot onderdeel te bespreken.

Voldoende voorbereiding

U hebt wel gemerkt dat we in de omschrijving zeiden dat er voldoende voorbereiding voor het gebed vereist wordt. Ik denk dat niemand dat zal kunnen ontkennen of tegenspreken. Zelfs de heidenen hebben ons ten aanzien van de gebedspraktijk belangrijke lessen en een overvloed van betekenisvolle spreuken doorgegeven. Als we over het gebed zouden spreken als een plicht die uit de natuurlijke godsdienst voortvloeit, moeten we ze hier naar voren brengen. Maar dat past niet in een preek²⁴, en zeker niet als het gaat over de noodzaak van het gebed dat boven de natuur uitstijgt en een heel geestelijk karakter draagt.

Mijn geliefden, laten we met een diepe indruk in ons hart denken aan de hoogheid van de glorierijke Majesteit tot Wie de bidder zich richt. Laten we bedenken hoe gering en nietig, ja, hoe verdoemelijk de bidder is. Laten we het gewicht van de zaak beseffen en bedenken wat de reden is waarom we bidden, namelijk om vergeving af

21. na mate dat zyn herte verwydert is

22. en om in zyne wegen zyn herte te verheffen

23. Alles is Bijbelsch

24. Kerkreden

te smeken²⁵. Er wordt dan niet geworsteld over zaken die het natuurlijke leven of een vergankelijk bezit²⁶ betreffen, maar om een geestelijk en eeuwig leven, om een kroon der heerlijkheid²⁷. Als dit voor ons leeft, denk ik dat we er diep van overtuigd zullen zijn²⁸ om in ons gedrag heel zorgvuldig te handelen. Anders zullen we ons doel niet bereiken en dus ernstig tekortschieten. De gouden regel²⁹ van Salomo in Prediker 5:1 moet als een ijzeren griffel diep in ons hart ingedrukt worden: *‘Wees niet te snel met uw mond en uw hart haaste niet een woord voort te brengen voor Gods aangezicht; want God is in de hemel en gij zijt op de aarde; daarom, laat uw woorden weinig zijn.’*

Elke bidder moet zich daarom heel nauwgezet voorbereiden om zijn God te ontmoeten³⁰. Hij moet waken voor onbezonnenheid³¹ en niet op een roekeloze manier als een onbesuisd paard dat zich in de strijd werpt, met dit werk beginnen. Ach, wat zijn er veel worstelingen om God te behagen³², wat worden er veel tranen gestort en diepe zuchten geslaakt vóór de gelovigen hun hart door de werking van de Heilige Geest in een gestalte van stille rust en afhankelijkheid hebben gebracht. Ik weet het, de wereld zal ermee spotten en zeggen dat ze met ‘fijnen’³³, met huichelaars³⁴ en geestdrijvers te maken heeft. Maar daar moet u zich niet aan storen. Ze spreken kwaad over zaken die ze niet kennen, en lasteren datgene waarvan ze eenmaal zullen wensen dat ze het zelf gedaan hadden. We kunnen enigszins vermoeden wat de helse benauwdheden inhouden op grond van wat de overtuigde ziel hier al ondervindt. Welnu, ik ben ervan overtuigd dat deze mensen in de hel zullen uitroepen: ‘O, wat ben ik een dwaas geweest! Ik heb die vrome mensen vooral vanwege hun bidden veracht en bespot en het een langdradig gezeur³⁵ genoemd, maar nu het te laat is, zie ik

25. om een pardon te roepen

26. Comrie spreekt over een ‘vergankelyke kroon’.

27. Zie 1 Petr. 5:4.

28. dat zulks ons moet inboezemen

29. sententie; een ‘sententie’ is eigenlijk een oordeel of vonnis dat wordt uitgesproken.

30. Vgl. Amos 4:12.

31. onbezuistheit

32. worstelingen Gods

33. Fimelaars

34. geveinsde Quakers. De Quakers vormden in de zeventiende en achttiende eeuw een geloofsbeweging die een nauwgezette levenswandel nastreefden waarin het geloof tot uiting kwam.

35. een langen teem

dat ik het Koninkrijk der hemelen met geweld had kunnen innemen. Er zou zijn opgedaan als ik geklopt had, niet met een sleurgebed maar door in Geest en waarheid te bidden.’

Wat nodig is in de voorbereiding op het gebed

Nu zult u wellicht vragen wat er dan vereist wordt voor een goede voorbereiding op het gebed. Mijn geliefden, het was te wensen dat u dit wist en er niet naar hoefde te vragen. Ik hoop dat Gods kinderen door ondervinding hiervan weten. Maar we zullen er iets over zeggen, zodat u het zich kunt blijven herinneren. Ik vraag u echter wel³⁶ om uw afhankelijkheid tegenover de almachtige God te beseffen³⁷. U moet ook weten dat wij hier alleen spreken over het *persoonlijke* gebed zonder dat daar anderen bij zijn³⁸. In het *openbare* gebed met en voor anderen kunnen de predikanten en lidmaten dit alles niet in praktijk brengen.³⁹

1. De wereld uit het hart

Het moet voor hem die bidt de grootste zorg zijn om alle wereldse gedachten en overwegingen uit zijn hart te bannen⁴⁰. Die mogen hem namelijk niet afleiden⁴¹ en zijn hart mag zich niet met zinloze dingen bezighouden. Deze gedachten zijn zondig als ze gaan over iets onrechtvaardigs⁴², dat ons naar onze mening is aangedaan. Daaruit komen boosheid, haat en afgunst voort en ook het verlangen om zichzelf te wreken. Deze gedachten kunnen er ook toe leiden dat men tot God gaat bidden of Hij ten behoeve van onze onbeteugelde nijd voor anderen een harde Rechter⁴³ wil zijn Die hen streng bestraft. Nee, we behoren in ons hart juist heel anders gesteld te zijn, welk onrecht ons ook zou zijn aangedaan. We zouden de schone les in praktijk moeten brengen om onze vijanden lief te hebben en

36. met dit beding

37. Er staat: ‘dat gy ‘er na zult zoeken in Godts mogentheit te staan’. Het is niet duidelijk wat Comrie precies bedoelt. C.R. v.d. Berg hertaalt hier: ‘dat u er naar dient te zoeken dat God het in u werkt’.

38. het verborgene ofte eenzame bidden alleen

39. terwyl in ‘t openbare bidden met en voor andere nog Leeraar nog Lidmaat alles kan doen

40. te schudden en te bannen

41. verydelen

42. eenige ongelyk

43. Beul

te zegenen die ons vloeken. Dit laatste geldt alleen als het gaat om beledigingen die ons persoonlijk zijn aangedaan, want als het Gods zaak betreft, moeten wij dit in het gebed wél aan God voorleggen en daarover klagen.

Er kunnen ook gedachten in ons opkomen over ons beroep en onze dagelijkse bezigheden; die kunnen we niet allemaal gaan opnoemen, want ze zijn voor ieder weer anders. Maar als we al die gedachten – als we de deur achter ons sluiten – niet uit ons hart bannen, dan zullen ze daarin een ernstige verwoesting aanrichten. Dan zijn die gedachten als vogels die in de lucht rondvliegen – vogels die afkomen op het aas van het offer dat wij voor God zouden offeren. We moeten ze weggagen net zoals Abram deed (zie Gen. 15:11), en zijn voorbeeld volgen toen hij de berg opklom om tot God te bidden. De knechten en de ezels liet hij immers beneden achter (Gen. 22:5).

2. God in het hart

De mens die wil bidden, moet zijn uiterste best doen om God in zijn hart op de troon te plaatsen, zodat alle Dagon⁴⁴, die daarin steeds weer hun plaats opeisen⁴⁵, neer zullen storten. Mijn geliefden, als wij niet helemaal een vreemdeling van ons eigen hart zijn, zullen we met grote droefheid moeten erkennen dat de plaats van God in ons hart heel dikwijls door iets anders wordt ingenomen. Dat wordt méér gediend, is méér in de gedachten en wordt méér gezocht dan God. Wat dit precies inhoudt, wil ik nu niet behandelen.⁴⁶ De oude vromen hebben het de Dagon, de afgod van de ziel, genoemd. Zij zeiden dat deze driehoofdige afgod de begeerlijkheid van de ogen is, de begeerlijkheid van het vlees en de grootsheid van het leven⁴⁷. Hoewel niemand onder ons in letterlijke zin een afgodendienaar is, heeft ieder mens toch iets wat in plaats van God gediend wordt. Als de heilige en hoge God, Die het zo waard is gediend te worden, in ons hart niet boven alle dingen verheven is, zal onze liefde vooral op de dingen van deze wereld gericht blijven. Dan zullen we God niet met eerbied en ernst en met een volkomen hart kunnen dienen. Toen Jakob naar Bethel trok om God te dienen, begroef hij eerst zijn afgoden onder de eikenboom te Sichem (Gen. 35:4). Ik heb in

44. Zie 1 Sam. 5:3 e.v.

45. die plaatze in zyn herte van de eene oeffening tot de andere neemen

46. Wat dat nu zy/ wil ik niet bepaalen

47. Zie 1 Joh. 2:16.

het dagboek dat mr. Thomas Shepard⁴⁸ in zijn leven bijhield, een uitdrukking gelezen die ik niet gauw zal vergeten. Hij zegt daar dat hij inzag wat de reden was van zijn lauwheid⁴⁹, zijn gebrek aan ernst en zijn tekortschieten in het gebed: hij stelde God in zijn hart niet boven alle andere dingen!

3. *Zelfonderzoek*

Het is voor iemand die tot de majesteitelijke God wil naderen, hard nodig dat hij zijn gedachten, woorden en daden zo veel mogelijk en uiterst zorgvuldig⁵⁰ in de herinnering terugroept. Juist op dit vlak zondigen wij tegen Gods hoge majesteit en maken wij ons het minste blijk⁵¹ van Zijn goddelijke genade onwaardig. Dit betekent dat men zijn leven moet onderzoeken om terug te keren tot zijn God. In elk oprecht gebed wordt de bekering tot God immers vernieuwd. Als u dan ook vraagt wat bidden betekent, zouden we niet ten onrechte kunnen zeggen: dat is uw bekering vernieuwen!

Dit zelfonderzoek vooraf is heel hard nodig. Enerzijds is dat om oprecht te zijn in zijn belijdenis van ongerechtigheid. Als men daarin oprecht is, blijft men niet in algemene termen steken, maar wordt men heel concreet. Dan gaat men al die concrete zonden waarvan men zich bewust is, mét alle belastende omstandigheden eerlijk opbiechten⁵². Dat doet men niet in welsprekende bewoordingen⁵³, maar met een oprechte ontroering in het hart. Want zó staat het ervoor, en dat is erger dan wij kunnen uitdrukken! Anderzijds is dit onderzoek nodig om teer en gevoelig in het hart te worden. Dat is iets wat wij niet zullen ervaren als we onze overtredingen niet heel duidelijk⁵⁴ onder ogen zien en kennen. Ten slotte is dit onderzoek nodig om heel diep voor God verootmoedigd te worden. Dat betekent dat we onze zondige en verdoemelijke aard gaan inleven; dan gaan we ons schamen en hebben een besef van onze schande. Dan hebben we ook een sterke afkeer, verfoeiing en walging van onszelf. God wil alleen zien op hen die verbrijzeld van hart zijn. Dat offer is Hem welbe-

48. Thomas Shepard (1605-1649) in zijn *Overdenkingen en geestelijke bevindingen*.

49. koudtheit

50. van deegen

51. blyk ofte instralinge

52. voorstellen

53. met rethoryke figuren

54. distinctelyk

haaglijk (Ps. 51:19). Als Gods kinderen dit missen, zijn ze bedroefd en ook van streek.

4. *Kennen van eigen nood*

Het is voor de bidder vooral nodig dat hij de nood die hem in het bijzonder aangaat, goed leert kennen. Als wij immers voor Gods majesteit verschijnen, komen we daar niet om alles wat wij weten en niet weten op te dissen⁵⁵, en om onze gebeden uit te rekken en zo lang mogelijk te maken, zoals velen de gewoonte hebben. Dat laatste doet men op basis van zijn kennis van het Woord⁵⁶ en van wat men zich herinnert uit de gebeden van christenen – ze hebben de zaken waar een christen over klaagt, immers goed onthouden⁵⁷. Nee, mijn geliefden, bidden is: onze eigen nood die we zien en ervaren, aan God in een smeekgebed voorleggen. Men mag in een ernstig en plechtig gebed tot de hoge en majesteitelijke God niet achteloos met woorden schermen. Nee, God is heerlijk in heiligheid en vreselijk in lofzangen⁵⁸. Hij is hoog geducht in de raad der heiligen, en vreselijk boven allen die rondom Hem zijn⁵⁹.

Wij moeten in ons gebed niet méér uitspreken dan ons hart werkelijk voelt. Als wij het gevoel en de ervaring van onze bijzondere nood missen, zoals dikwijls gebeurt, dan moeten we deze gevoelloosheid aan de Heere voorleggen. Het besef daarvan is nog wel aanwezig door de verlichting en zalving van de Heilige Geest – elke gelovige kent wel iets van deze verlichting wat het wezen ervan betreft, al is het in verschillende mate. Maar ter zake, als wij aan de hier genoemde kwestie geen aandacht geven, liegen wij tot God met onze mond, en dat is een vreselijke zonde! Als wij in onze gebeden niet meer alles zouden gaan opsommen waarvan we het gemis in ons hart heel duidelijk voelen⁶⁰, zullen we niet meer zo langdradig bidden. Er zijn namelijk mensen die er alles bij slepen wat ze kunnen bedenken. Ja, dan zouden we niet zoveel verschillende uitdrukkingen gebruiken en niet zoveel zaken aan de orde stellen. Dan zouden we meer

55. op te rabbelen

56. uit haar bevattings van het Woordt

57. en onthoudt dat ze hebben van de zaken daar een Christen over klaagt

58. Zie Ex. 15:11.

59. Zie Ps. 89:8.

60. als het geen wy missen en waar van wy gevoelige bewustheit dragen

dan drie keer om hetzelfde bidden, zoals de Zaligmaker deed⁶¹. Het is betreurenswaardig⁶² dat wij zó geesteloos geworden zijn! We zijn gaan denken dat een goed opgebouwd verhaal⁶³ over geestelijke en bevindelijke zaken bidden is. En dat geldt dan vooral als we heel gevoelvol spreken, wat nog versterkt wordt als we – de ene keer wat minder en dan weer meer – onze stem gaan buigen. Nee, mijn geliefden, bidden is roepen tot God uit de benauwdheid die ons drukt of ons zou moeten drukken, waarbij we Hem onze noden voorleggen. En deze nood is nooit echt dan alleen als we onze gebreken met verdriet moeten vaststellen. Ik mag de woorden van Paulus – die hij in een ander verband gebruikt – wel overnemen: Ik wil liever vijf woorden spreken⁶⁴ uit de diepte van het gemis dat mij met droefheid vervult, dan een betoog of een zogenaamd gebed uitspreken, dat een uurlang duurt en over dingen gaat die mijn hart niet raken⁶⁵. Mijn geliefden, ik ben bang dat we ons in ons gebed dikwijls schuldig maken aan een grote huichelarij en dat wij dikwijls tegenover de Heilige Geest liegen, omdat we met onze lippen uitspreken wat ons hart niet zegt. Dan doen we ons voor als een persoon die zoveel van de werkelijkheid verschilt als het oosten van het westen. Let er maar op! De uitdrukkingen en stembuigingen zullen tegen ons zijn⁶⁶ als ze niet overeenkomen met de gesteldheid van ons hart en daaruit niet voortvloeien.

5. *Verootmoediging*

De gelovige bidder moet er vooral naar streven diepe indrukken in zijn ziel te ontvangen, die hem verootmoedigen – indrukken van de hoge majesteit van God tot Wie hij gaat naderen. Hij nadert niet tot iemand die aan hem gelijk is; hij gaat zelfs niet naar een groot vorst of koning of naar een heel machtige keizer, maar hij nadert tot de Heere der heirscharen, de Koning der koningen, door Wie de koningen regeren. Hij nadert tot een God Die zo majesteitelijk, ontzagwekkend en aanbidswaardig is, dat de engelen – die hier serafs genoemd worden – hun gezicht bedekken met hun vleugels

61. Zie Matth. 26:39-44.

62. jammer

63. narree ofte vertellinge

64. Vgl. 1 Kor. 14:19.

65. daar ik geen gevoel van hebbe

66. zal geen blyk ter contrarie zyn

(Jes. 6:2). En als Abraham, de vader der gelovigen, gaat bidden, zegt hij vóóraf: *‘Laat het niet kwaad zijn in Uw ogen dat ik mij onderwonden heb om tot U te spreken, daar ik stof en as ben.’*⁶⁷

Hierdoor beseft de ziel haar geringheid en wordt ze er met ernst aan herinnerd dat haar grondslag in het stof is. Ze is in vergelijking met God minder dan een stofje aan de weegschaal en een druppel van een emmer⁶⁸. Ach, wat zal ze zeggen? ‘Mijn God, ik ben beschaamd, ik ben beschaamd, en durf mijn ogen bijna niet op te slaan.’ Augustinus zegt heel treffend: ‘Als wij onze nek niet verharderen, zal God Zijn oor neigen. God weerstaat de hovaardige, maar de nederige geeft Hij genade.’ Dit zou de reden moeten zijn dat men zowel uit-als inwendig eerbied voor God heeft en die ook toont. Men hoort alles van het hier en nu uit het oog te verliezen als er zo’n plechtig en ook persoonlijk contact is met deze heilige God. Maar omdat deze houding erg gemist wordt, zijn de gebeden zo oneerbiedig, de gebaren⁶⁹ zo ergerniswekkend⁷⁰ en de woorden zo overtollig. Het is zó erg dat ieder hierover bedroefd hoort te zijn en zich in schaamte voor God moet neerwerpen, totdat zijn schande als een dekkleed over hem wordt uitgespreid. Zie Genesis 18, Ezra 9, Lukas 17 en andere plaatsen.

6. *Naderen in Christus*

Een gelovige bidder moet er vooral op gericht zijn om zich in het bloed van Jezus Christus te wassen vóór hij tot de majesteitelijke God nadert. Zijn bloed vormt de Jordaan waarin melaatsen als Naäman gereinigd kunnen worden. Dat is de fontein, geopend tegen de zonde en tegen de onreinheid (Zach. 13:1). De priesters moesten eerst hun handen en voeten wassen vóór ze tot het brandofferaltaar mochten naderen. En Jakob waste zijn kleren vóór hij naar Bethel ging om God te dienen.

Mijn geliefden, er is een groot verschil in het gaan tot God én tot Christus als Borg en Middelaar. Geen mens mag of kan tot God naderen voor Zijn aangezicht, of hij moet rein en zuiver, en zelfs volmaakt zijn – in zichzelf of in een ander. Want God is zó rein van ogen, zo vlekkeloos heilig dat Hij geen gemeenschap kan hebben

67. Zie Gen. 18:27.

68. Jes. 40:15.

69. gesten

70. zoo stotende

met iemand die de ongerechtigheid werkt. Daarom moeten zij die tot God komen, eerst iets anders proberen te doen vóór zij tot God naderen – die God Die tegenover hen als een verterend Vuur moet branden en hen in de vlammen van Zijn goddelijke toorn moet laten komen om hen te verteren. Zij moeten zich namelijk eerst baden, wassen en indompelen in het bloed van Jezus Christus, dat van alle zonden reinigt. Dat moeten zij doen om hun geweten te reinigen en hun lichaam met rein water te wassen (Hebr. 10:22). Ja, zij moeten dat niet alleen proberen, maar ook daadwerkelijk doen: zij moeten in Christus als hun Hoofd voor God gaan staan, en zich volkomen bedekken met het kleed van Zijn gerechtigheid. Als dat niet gebeurt, gaat er van Gods aangezicht een vuur uit naar de arme zondaar om hem te verteren – al gebeurt dat niet direct, maar wel op Gods tijd. Er is geen toegang tot God dan alleen als we eerst gewassen en gereinigd zijn – we moeten volmaakt zijn, in onszelf of in een ander. Moge God u en mij hierover toch een juist begrip geven!

Maar tot Christus mogen wij gaan zónder een dergelijke reiniging van ons leven. We hoeven het niet in onze tranen of in iets anders te zoeken vóór wij tot Hem komen. Want hoe sneeuwwit het resultaat lijkt te zijn en hoe groot het effect⁷¹ van onze zuivering als door zeep en salpeter – het zal ons niet kunnen reinigen! Wij moeten begrijpen dat God enkel en alleen het bloed van Christus heeft aangewezen als het middel om ons te reinigen en te wassen. Zij die het ergens anders willen zoeken, worden vervloekt! Als wij dat beseften, wij die steeds maar proberen onszelf te reinigen vóór we tot het bloed van Christus naderen – we zouden bang zijn om tegen Gods bevel in te gaan. Dan zouden we gaan zoals we zijn, hoewel we veel dingen missen waarvan een wettisch geweten zegt dat we ze wél moeten hebben. Dan zijn we bang dat we God vertoornen als we het ergens anders zoeken. Dan gaan we als een melaatse Naäman om ons niet zevenmaal, maar – omdat we altijd zondigen – zeventig maal zevenmaal in deze Jordaan onder te dompelen.

Omdat dit verzuimd wordt, moeten we het niet vreemd vinden dat God de meeste gebeden, zelfs van Zijn kinderen, afsnijdt⁷² en dat ze geen toegang⁷³ tot Hem krijgen om zich in Hem te verheugen. Inte-

71. hoe inbytende

72. rookt tegen

73. acces ofte toegang

gendeel, terwijl ze tot God naderen, voelen ze dat ze tegengehouden en afgestoten worden⁷⁴. Zoals een engel met een zwaard de eigenge-rechtigde mens de toegang tot het leven belette, zo is hier méér dan een engel met een vlammend zwaard, namelijk Gods rechtvaardig-heid en heiligheid zélf. Zorg er daarom voor, geliefden, dat u zich eerst wast en reinigt. Dan zult u tot God kunnen naderen; en als Hij dan ziet dat u zich verschuilt achter uw Hoofd en gewassen bent in het bloed van Zijn Zoon, zal Hij tot u naderen en uw ziel verblijden. Dan zullen de raderen van uw ziel in het bidden niet zwaar door het zand gaan, en uw voeten zullen zijn als die van de hinden⁷⁵. Ze zijn namelijk geschoeid met de bereidwilligheid van het Evangelie⁷⁶.

7. Werkzaam met de van God ontvangen genadegaven

Ik spreek nu niet over het beslist noodzakelijke lezen uit de Schrift en het mediteren daarover, omdat ik dat heel nadrukkelijk al ergens anders gedaan heb. Maar ik wil ten slotte nog op één ding wijzen. Het is namelijk vooral nodig dat alle van God ontvangen genadegaven⁷⁷ – zo mag u ze noemen, zoals geloof, hoop, liefde, ootmoed, eerbied, ernst en andere – in het hart werkzaam zijn. Laat de gelovige bidder daar toch op gericht zijn! Hiervoor is nodig dat men zijn klachten en gebeden tot God opzendt om de krachtige hulp, ondersteuning en medewerking van de Geest. Bidden is namelijk een werk dat van Boven komt⁷⁸, en alleen zij die een beginsel van genade hebben, kunnen oprecht bidden. Maar hoewel zij deze van God ontvangen genade⁷⁹ hebben, moeten zij voortdurend door de krachtige werkin-gen⁸⁰ van de Heilige Geest hierin geholpen en bekwaamgemaakt worden. Augustinus zegt heel mooi: *acti agimus*, dat wil zeggen: bewerkt zijnde, werken wij.

Gods kinderen hebben namelijk een even grote afkeer van pelagianen

74. voelen sluiting en wederstand in hare toenaderinge

75. Vgl. 2 Sam. 22:34, Ps. 18:34, Hab. 3:19.

76. Vgl. Ef. 6:15.

77. bovennatuurlyke hebbelykheden

78. een werkzaamheit ofte plicht van den bovennatuurlyken Godtsdienst

79. de bovennatuurlyke beginzelen ofte hebbelykheden

80. invloeden en kragtadige bewerkinge

en rationalisten⁸¹ als van aanhangers van de lijdelijkheid, geestdrijvers en duistere mystiekelingen⁸². De eerstgenoemden menen dat wij zonder de werkingen van Gods Geest zélf voldoende in staat zijn om elke godsdienstige verplichting uit te voeren. En de tweede groep bestaat uit figuren die de mens helemaal lijdelijk maken; zij stellen dat de mens zelf geen oorzaak – uiteraard op te vatten als middelloorzaak⁸³ – kan zijn van zijn daden. Wij houden het midden tussen hen en gaan daarmee op het rechte pad. We geloven namelijk dat we uit onszelf niets kunnen doen, maar dat onze bekwaamheid uit God is. Wij volgen hierin wat Paulus zegt in 2 Korinthe 3:5⁸⁴ en wat de Zaligmaker zegt in Johannes 15:5: *‘Zonder Mij kunt gij niets doen.’* Maar wij geloven ook dat als ons hart door de werking van de Geest daartoe echt bereidwillig gemaakt wordt, wij met de Heilige Geest gaan lopen in het pad van Gods geboden. Ja, als de Geest Zijn invloed uitoefent, lopen wij zonder vermoeid te worden. Dan vergeten we wat achter ons ligt en strekken we ons uit naar wat vóór ons is. Zo jagen we met Paulus ‘naar het wit tot de prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus’ (Fil. 3:14).

Vóór hij gaat bidden is de gelovige er daarom op gespitst om de machteloosheid die hij in zichzelf erkent, te belijden en zijn ziel te

81. Met ‘pelagianen’ bedoelt Comrie de aanhangers van Pelagius (ong. 360-418, een Britserse monnik, die vooral bekend werd door zijn verdediging van de vrije wil van de mens en de erfzonde ontkende. De mens was volgens hem zedelijk vrij. Augustinus werd zijn grote tegenstander. De ‘rationalisten’ zijn voor Comrie degenen die het verstand voorop plaatsen bij het zoeken naar waarheid. Comrie leefde in de achttiende eeuw in een tijd dat het Rationalisme als filosofische stroming grote invloed kreeg. Hij zag scherp in dat dit rationalistische denken ook steeds sterker werd in het theologisch denken van zijn tijd.

82. Quietisten, Enthousiasten en verdorvene Mistyken. ‘Quietisten’ staan de absolute lijdelijkheid voor. Ook Wilhelmus à Brakel waarschuwt tegen quietisten aan het slot van het eerste deel van zijn *Redelijke Godsdienst*. Als quietisten ziet hij de volgelingen van De Molinos (een Spaanse, mystiek georiënteerde theoloog, 1628-1697), die door trappen van inkeer tot zuiver aanschouwen van God wilde komen. Met ‘enthousiasten’ verwijst Comrie mogelijk naar de opwekking in Nijkerk uit 1749, kort vóór de publicatie van dit tweede deel van Comries *Leerredenen* in 1750. Ook in Engeland en Schotland vonden in de jaren veertig van de achttiende eeuw geestelijke opwekkingen plaats. Onder ‘Mistyken’ verstaat Brakel de aanhangers van een middeleeuwse vroomheidsbeweging, die van de Mystiek, waarbij men streeft naar inwendige godsdienst met als uiteindelijk doel de eenwording met God.

83. nochtans een tweede. In de gereformeerde theologie was het gebruik van de term ‘tweede oorzaak’ heel gewoon. Er wordt mee bedoeld dat God de eerste Oorzaak is, en dat Hij in Zijn voorzienigheid in de mens een tweede oorzaak legt; dit om de verantwoordelijkheid van de mens niet uit te sluiten.

84. ‘Niet dat wij van onszelven bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God.’

openen voor de werkingen van de Heilige Geest. Daarom zendt hij ‘onuitsprekelijke zuchtingen’⁸⁵ naar God omhoog om de uitstorting van de Geest. Dan eens bidt hij of de noorden- en zuidenwind zijn hof, de hof van zijn ziel, mag doorwaaien. Dan weer vraagt hij of de Geest Die over de wateren zweefde, wil zweven over zijn hart dat in zichzelf woest en leeg is. Dan weer vraagt hij of de Geest in zijn verdorde beenderen wil komen⁸⁶; en of zijn ijsskoude hart en verkleumde liefde door de Geest mogen smelten en tot een vuur worden. Hij vraagt of hij met een brandende en hartelijke liefde in zijn hart werkzaam mag zijn om God Die een Geest is, in geest en waarheid te dienen.

Mijn geliefden, hoe meer en ernstiger wij al vroeg dergelijke korte gebeden⁸⁷, overdenkingen⁸⁸ en andere plotselinge verzuchtingen uit de diepte van onze machteloosheid, geesteloosheid en totale⁸⁹ onbekwaamheid in onszelf, tot God opzenden – hoe meer onze harten zullen ontvlammen tot een heilige en innige vroomheid⁹⁰, om in de eenzaamheid met God gemeenzaam te zijn.

Enkele belangrijke zaken

Vóór ik ertoe overga om over het gebed zelf te spreken, moet ik nog enkele zaken⁹¹ aan de orde stellen.

1. Allereerst, geliefden, moet u onthouden dat we – zoals al eerder gezegd – in ons spreken over gebedsvorbereiding het persoonlijke gebed⁹² bedoelen. Het zou immers niet passen en ook niet stichten om in de aanwezigheid van anderen zó te handelen als we mogen doen wanneer we alleen zijn. We zoeken een stille plek op om in die intimiteit⁹³ in de geest gemeenschap met God te hebben. Hier heeft de gelovige meer vrijheid en ervaart hij: *‘Die zich afzondert, tracht naar iets begeerlijks; hij vermengt zich in alle bestendige wijsheid.’*⁹⁴ De

85. Rom. 8:26.

86. Zie Ez. 37:1-14.

87. ejaculaties

88. suspiciën

89. alleziënse

90. devotie

91. Comrie spreekt over ‘een woordt of twee’; het worden er echter drie!

92. het eenzaam bidden

93. op een verborgene wyze

94. Spr. 18:1.

wereld vindt dit maar bespottelijk en onzinnig, maar ik hoop dat u zich hierdoor niet laat beïnvloeden; u kent immers het nut en voordeel hiervan door ervaring! Ik hoop dat u er des te vuriger naar verlangt, en net als Paulus zult zijn die – in een ander verband – zei: ‘Ben ik uitzinnig (in de ogen van hen die verloren gaan), ik ben het Gode.’⁹⁵

2. U moet ook niet denken dat de voorbereiding tot het gebed niet lang mag duren. Ik weet dat ieder van u hierover zijn mening heeft, en dat u er in meer of mindere mate tegen in zult gaan⁹⁶. Maar ik moet vóór ik uw gedachten weergeef, toch zeggen dat uw bezwaren tegen een lange voorbereidingstijd niet meer dan bedenkingen van het vlees zijn. En die zijn, zoals Paulus zegt in Romeinen 8:7, vijandschap tegen God. Als u liefde tot God had, zou nooit één bezwaar hiertegen in u opkomen zonder dat u uzelf moest veroordelen. Iemand zal zeggen: Wie heeft nou ooit zo’n langdradig gezeur⁹⁷ meegemaakt! Het lijkt er veel op dat men lasten op de schouders van anderen wil leggen, die men zelf met de vingers niet wil aanraken.

Mijn vrienden, is een klein uurtje op bepaalde tijden van de dag nu echt te veel om voor een eeuwigheid te zorgen? Om voor de welstand van uw onsterfelijke ziel zorg te dragen? Hebt u nooit gedacht aan het woord: ‘*Want wat baat het een mens, zo bij de gehele wereld gewint en lijdt schade zijner ziel?*’⁹⁸ Ach, denk hier toch aan, mijn vrienden! Ik weet dat het u zwaar valt om God te dienen. Er kan nauwelijks een kwartiertje op de vierentwintig uur gevonden worden om in gebed te gaan. Maar als iets wat zinloos en ijdel is de aandacht vraagt, dan hebt u tijd; dan kunt u de tijd ‘uitkopen’, niet een uurlang maar zelfs een halve dag! Maar om God iets van uw tijd te geven – dat wilt u niet. Komt het met velen van u niet zó ver dat het zoeken van God en het bidden tot Hem verwaarloosd worden? Is het niet bedroevend⁹⁹ dat mensen die voor godvrezend gehouden willen worden, helemaal niets moeten hebben van godsvrucht, ernstig bidden en elkaar opwekken tot liefde? Ze kunnen er echt niet tegen als het er ernstig aan toegaat, terwijl ze het uren kunnen uithouden bij wereldsgezinde christenen of – wat nog meer ergernis geeft – bij mensen van de wereld¹⁰⁰. Die

95. Vgl. 2 Kor. 5:13.

96. wat zult tegen spartelen

97. zulk een langen Teem

98. Matth. 16:26.

99. Is het niet bedroeft

100. mensen in de natuur

mensen bewijzen hun wel beleefdheden en praten hun naar de mond, maar toch zeggen ze achteraf: 'Ze zijn niet wat ze lijken te zijn. Ze doen met ons mee, maar als ze bij ons zijn, straalt er bij hen niets van God af. We worden door hen niet gesticht en niet overtuigd. Ze vermanen ons ook niet en ze houden ons niet in toom.' En wat uw verwijt betreft over lasten die voor u te zwaar zijn, dat wij die op de schouders van anderen opleggen zonder ze zelf met de vinger aan te raken – ach, mijn vrienden, hoewel elke predikant en elke gelovige¹⁰¹ zich van zijn gebrek bewust is, toch proberen zij het in de kracht van God wel in praktijk te brengen. Ze zijn nooit méér verheugd dan wanneer ze heel nauwgezet zijn in alles wat tot nu toe aan de orde kwam. 3. U kunt gemakkelijk weten waar die diepe ingezonkenheid in het geestelijk leven vandaan komt. De meeste christenen zijn immers niet in staat¹⁰² om gemeenschap met God te oefenen. Als u op het gebed van hen let, zult u zien dat men er al mee klaar is vóór men de voorbereiding erop heeft afgerond. In plaats dat men dan gaat bidden, volgt het 'Amen' vóór het echte gebed begint. Ach, wat is dit te betreuren!

We zullen er nu toe overgaan om over het bidden of het gebed zélf te spreken. We zullen ons best doen om deze zaak op een heldere en tegelijk ernstige manier¹⁰³ te behandelen. Kom, span u in om te luisteren!

Bidden is naderen tot God

Wie bidt, nadert tot God. Hij is de Enige Die alleen alle eer en aanbidding waardig is¹⁰⁴. Dat wordt ons duidelijk geleerd in Gods Woord. We denken daarbij aan Deuteronomium 6:13, Psalm 50:15, Mattheüs 4:10 en vele andere plaatsen. En trouwens, niemand dan God alleen is aanbidding waardig; Hij alleen kan helpen en alle behoeften van het arme schepsel uit de onuitputtelijke schat van Zijn algenoegzaamheid vervullen. Maar voor ons onderwijs in het gebed is het wel heel hard nodig dat wij niet God in het algemeen bedoelen, en niet tot God gaan buiten Christus. Hij is immers voor de besten uit Adams geslacht een verterend Vuur en een eeuwige Gloed¹⁰⁵. De

101. Lidmaat

102. hebben geen geschiktheid

103. gemoedelyk

104. het voorwerp van alle Godsdienstige eere enbetrachtinge

105. Vgl. Jes. 33:14.

glans van Zijn heiligheid, de gestrengheid van Zijn rechtvaardigheid en het ontzag voor Zijn hoogheid zouden ons – indien Hij dat wil – als evenzoveel bliksemstralen voor Zijn voeten kunnen doden en vernietigen. Dat kunt u heel goed nagaan in de geschiedenis van de wetgeving op de Sinai.

Daarom moet elke gelovige altijd en vooral als hij gaat bidden erop bedacht zijn dat hij aan God denkt zoals Hij in Christus wil ontmoet worden¹⁰⁶. In Christus is Hij verzoend, in Christus is Hij een genadig God en Vader. Dat wil Christus ons leren, want Hij gebiedt ons om zodra we gaan spreken in het gebed ‘Onze Vader’ te zeggen. Elke keer als een gelovige bidt, moet hij zich immers de weg tot verzoening herinneren. Dan mag hij in zijn hart moed vatten om met kinderlijke vrees en een hartelijke liefde tot God te gaan als zijn Vader. De Heere kan hem helpen als een machtig God en Hij wil dat ook doen als een barmhartige Vader. God wil voor de gelovige, in hem en aan hem méér doen dan hij bidden of denken kan.

Hoe komt het toch dat een gelovige in het gebed zo benauwd en geremd is en met zo’n slaafse vrees bevangen wordt met een geest van dienstbaarheid? Is het niet omdat hij veel te veel in algemene zin aan God denkt en Hem niet ziet zoals Hij zijn God en Vader in Christus is? O, mijn geliefden, als u op God wilt zien buiten Christus, zult u Hem alleen zien in Zijn glanzende¹⁰⁷ en vlekkeloze heiligheid en strenge rechtvaardigheid waarmee Hij wraak neemt op de geringste overtreding. Ja, buiten Christus handhaaft God bovendien Zijn onkreukbare waarheid en voert Hij in Zijn almacht al Zijn bedreigingen ook werkelijk uit. Buiten Christus ziet u zich omsingeld door de zonde, de wet, de vloek, de duivel en de dood. Dan zult u nooit kunnen bidden, maar als een schuldig en veroordeeld mens¹⁰⁸ staan sidderen.

Maar als u God ziet zoals Hij in Christus is, zult u de zonde veroordeeld zien in Zijn vlees. De zonden zijn u om Christus’ wil vergeven; ze zijn van u afgenomen en in de diepte van de zee geworpen.¹⁰⁹ Ja, ze zijn zó ver van u verwijderd als het oosten van het westen. Wat de schuld betreft, zijn de zonden verdwenen, hoewel u zich er altijd van

106. genaakbaar geworden is

107. blakende

108. een gecondemneerde

109. Mi. 7:19.

bewust blijft dat u die zonden deed¹¹⁰. Ieder van u mag zichzelf als rechtvaardig zien, ja, wat nóg meer zegt, als ‘rechtvaardigheid Gods’ – zoals Paulus zegt in 2 Korinthe 5:21 – in uw Hoofd Christus. In Hem bent u zó volkomen rechtvaardig alsof u nooit zonde had gehad of gedaan, en alle gerechtigheid in eigen persoon had volbracht. U zult zien dat de vloek volkomen is weggenomen, en u hebt geen hel of verdoemenis meer te vrezen. U zult zien dat de kop van de duivel vermorzeld is; deze beschuldiger wordt nu zelf beschuldigd, gescholden en te kijk gezet – zie daarvoor Kolossenzen 2:15 en Zacharia 3:2. Als u op God ziet zoals Hij in Christus is, zult u niets anders zien dan genade, barmhartigheid, goedertierenheid en enkel liefde; want God is Liefde (1 Joh. 4:8).

O geliefden, onthoud dit toch – dan zult u merken dat bidden het meest aangename werk is dat u ooit gedaan hebt. U kunt wel nagaan hoe heerlijk het is voor een kind om zich in de armen van zijn vader en moeder te werpen – welnu, daar lijkt het op. Als u een kind van God bent, volgt daarop dat Hij de Geest van Zijn Zoon in uw hart uitgestort heeft, waardoor u roept: ‘Abba, Vader’ (Gal. 4:6, Rom. 8:15, Jes. 63:16).

Uitgaan uit zichzelf

In het bidden gaat de gelovige daadwerkelijk uit zichzelf tot God, Die hij zó mag beschouwen als we zojuist zeiden. Daarom hebben we gezegd dat bidden een heilige activiteit of oefening van de ziel is. De ziel is als een tweede of bijoorzaak echt werkzaam¹¹¹. Dit wordt duidelijk aangegeven in alle plaatsen van Gods Woord waar over het gebed gesproken wordt. Het gebed is een gaan tot de Vader, tot de troon van genade, tot God in het binnenste heiligdom, en zo meer – zie Lukas 15:18, Romeinen 5:2 en Hebreeën 10:19-22.

Hij die bidt, ziet bij het overtuigende licht van de Geest dat in hem niets anders is dan holheid en leegheid. De Geest zendt namelijk Zijn licht in die akelige en donkere spelonk van de ziel en ontdekt hem dan aan zichzelf. In zijn vlees woont niets goeds, niet het minste beetje¹¹². Integendeel, de zonde heeft als een dwingeland¹¹³ zijn ziel

110. schoon gy altoos de daader blyft / en daarvan bewustheit houdt

111. In deze passage wordt het bijzondere werk van God de Heilige Geest in het hart van de gelovige bedoeld.

112. aasje

113. geweldiger

en al haar vermogens in bezit genomen en daarin een verschrikkelijke en erbarmelijke verwoesting aangericht. De zonde belet hem niet alleen om het goede te doen, maar spoort hem bovendien juist aan tot het kwade. Dat doet ze door een dwingende¹¹⁴ macht die ze aan de duivel en de zondewet ontleent. De zonde drijft hem met onbepaalde kracht en loze beloften ertoe om ten volle te genieten van de genoegens die ze aan het zondige vlees voorspiegelt. En als hij niet gehoorzaamt, bedreigt ze hem met alle dreigementen die ze tot haar beschikking heeft.

Zo gaat dat met een wet – en de zonde is zo'n wet¹¹⁵; zie Romeinen 7:23. De gelovige merkt dat het getal van de zondige genoegens in zijn ziel niet te tellen is; ze krioelen als even zoveel onreine dieren door elkaar heen. Hij komt erachter dat de zetel van de zonde in zijn ziel zo'n vast fundament heeft gekregen¹¹⁶, dat hij deze tiran niet kan onttronen. Ja, hoe vaak hij zich in de geestelijke strijd ertegen wapent, de meeste keren lijdt hij toch de nederlaag. Zo wordt hij gevangengenomen onder de wet van de zonde, waardoor hij moet zeggen: 'Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen?'¹¹⁷ De gelovige ziet dat hij schuld op schuld tegenover God ophoopt. Met één woord: hij ziet dat hij alles in zichzelf mist, en dat zijn heil, zijn hulp en zijn zaligheid buiten hem is, in God. Daarom moet hij het leven buiten zichzelf zoeken. Hij is zich van zijn ellende bewust, en daarom wordt hij hiertoe gedwongen.

Geestelijke leiding

We willen hierover nog enkele dingen zeggen om het u duidelijk te maken en u geestelijk leiding te geven.

1. Niet moedeloos worden

Het overtuigend zien van alles waarover we met u gesproken hebben, moet de verslagen harten van de gelovigen niet moedeloos maken. Dan blijven ze immers zo gericht op hun ellende, dat ze uit zichzelf niet tot God durven te gaan. Ik weet namelijk dat dit heel vaak gebeurt. Maar dit moet u juist aansporen om u te haasten naar de

114. wetgeevende

115. de zonde wordt een wet genaamt

116. dat de zonde zyn zetel zoo wel en vast gestelt heeft

117. Rom. 7:24.

troon van Gods genade¹¹⁸, want hoe langer u op uzelf blijft zien, hoe groter uw ellende zal worden. En ondertussen wordt u geen greintje geschikter om tot God te gaan, al zou u dertig of zelfs duizend jaar op uzelf en op uw ellende blijven staren. Bovendien, wie anders heeft er hulp nodig dan iemand die hulpeloos is? Wie anders dan een zieke heeft behoefte aan medicijnen? Wie heeft nu méér vergeving nodig dan een schuldige? Alleen een onheilige heeft heiliging¹¹⁹ nodig; alleen iemand die naakt is, heeft kleding nodig; alleen een hongerige heeft brood nodig. En wie verlangt er nu méér naar wijn dan hij die benauwd van hart is?¹²⁰ In plaats dat het zien van uw ellende u moet terughouden, denk ik dat het u zou moeten aansporen om uw vrijmoedigheid te gebruiken en tot God te gaan zoals u bent. Wat zou het zien van God zoals Hij in Christus is, u vertrouwen moeten geven! Er zijn immers zoveel teksten in Gods Woord om u te bemoeiden. *'Roept Mij aan in de dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen'* (Ps. 50:15). Let ook op Jesaja 55:11 en Mattheüs 11:28.

2. *Met hart en ziel*

Dit uitgaan van de ziel tot God moet geheel en al, dus met hart en ziel gebeuren, want als de gevoelens van het hart verdeeld zijn, zullen we op twee gedachten blijven hinken. Dan voelt de ziel dat er – nadat zij zich tot God heeft gewend – een tegenkracht is om haar terug te trekken naar alle dingen waar ze aan vastzit. Waar komen anders die klachten vandaan, zoals: 'Ik wil wel, maar mijn hart wil niet mee'? Als ons hart los zou zijn van alles wat geen God is, zou God het héle hart hebben. Het zou zich dan graag en met haast¹²¹ op de arendsvleugels van geloof, hoop en liefde tot God verheffen. Mijn vrienden, alle last van de zonde die ons 'lichtelijk omringt', moet afgelegd worden (Hebr. 12:1). Dan zullen we met ons hele hart kunnen opstijgen tot God; dan zullen we in de vrijheid staan. Ik hoef nu niet te zeggen op welke manier de gelovige dat doet – daar zal in het vervolg gelegenheid voor zijn.

3. *Volbarden*

Als wij uit onszelf uitgaan en tot God vluchten, moeten we erop

118. Comrie zegt alleen: 'om u te doen haasten en spoeden'.

119. reinigmakinge

120. Vgl. Spr. 31:6.

121. gemakkelijc en gewint

bedacht zijn dat we hiermee vol vreugde, in oprechtheid en met grote ijver beginnen. Maar het is ook nodig dat we daarin volharden zonder te verflauwen – totdat we tot God Zélf komen. Als wij bidden, treden we namelijk tot in het binnenste heiligdom. Als we in geloof bidden, blijven we niet halverwege steken, maar gaan we tot aan de deur. Daarop kloppen we, opdat voor ons wordt opengedaan¹²². En als er bij het eerste, het tweede of het zesde kloppen – dat laatste doen maar heel weinig mensen! – niet wordt opengedaan, mogen we dan weggaan? Nee, mijn geliefden, we moeten door de deur naar binnen gaan, niet in het voorportaal blijven wachten, maar naar binnen gaan tot in de binnenste kamers, tot in het heiligdom. Daar zijn we buiten het bereik van de duivel, de wereld, ons eigen vlees en ons boos en ongelovig hart. Als we niet op die plek komen, zullen het geweld van de duivel, de afleidende gedachten en de kracht van het ongeloof zó sterk zijn dat we onze behoeften en onze nood niet bij God kunnen bekendmaken. Dan zullen we het doel van ons komen tot God ook niet bereiken¹²³. Het doel is immers dat ons gebrek wordt vervuld, dat we vergeving van zonden ontvangen, dat we ons voeden met Christus' vlees en bloed en dat we ons in God verheugen. Moge God u en mij hierin een geheiligd verstand geven en laten deze woorden dienen om ons ervan te overtuigen dat we zo flauw in ons bidden zijn; een bidden in sleur, een bidden dat een christen niet past.¹²⁴

Krachtdadige bediening door de Heilige Geest

Het derde punt dat we moeten overwegen als we over het gebed spreken, is de vraag door welke krachtige werkzaamheden de gelovige zich tot God wendt. Ik weet, geliefden, dat de gedachten hierover uiteenlopen, maar ik meng me niet in meningsverschillen. Ik geloof echter wel dat de meest gevorderde gelovige, de geleerdste en begaafdste predikant, ja, de grootste apostel van Jezus Christus uit zichzelf niet weet te bidden zoals het behoort. Daarom zei ik al dat het gebed voortkomt uit het krachtdadige werk en de bediening van de Heilige Geest die niet weerstaan kunnen worden¹²⁵. Deze Geest is in Gods wijs beleid en Vaderlijke zorg aan ieder van de gelovigen

122. Vgl. Matth. 7:7 en 8.

123. obtineeren ofte verkrygen

124. Comrie zegt heel puntig: 'om ons te overtuigen van ons flauw en onchristelyk sleurbidden'.

125. onwederstandelyke invloeden

geschonken om zijn zwakheden te hulp te komen en in hem te bidden met onuitsprekelijke zuchtingen (Rom. 8:26). Er wordt in Gods Woord niets helderder geleerd dan dit geloofsstuk, maar toch zijn er altijd mensen van allerlei godsdienstige pluimage geweest – en die zullen er ook altijd blijven – die dit bestrijden. En hoe donkerder¹²⁶ het met en in de Kerk gesteld is en de geesteloosheid de overhand neemt, hoe méér en heftiger deze geloofszaak zal bestreden worden. Ik vraag u om voor uzelf de volgende plaatsen uit de Heilige Schrift te overdenken: *‘En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u’* (Ez. 36:27); *‘Doch over het huis Davids en over de inwoners van Jeruzalem zal Ik uitstorten de Geest der genade en der gebeden’* (Zach. 12:10, zie ook Hand. 2:17); *‘Want wij hebben niet ontvangen de Geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze; maar gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welke wij roepen: Abba, Vader!’* (vgl. Rom. 8:15, zie ook Gal. 4:6). Vergelijk dit met Romeinen 8:26: *‘En desgelijks komt ook de Geest onze zwakheden mede te hulp; want wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort, maar de Geest Zelf bidt voor ons met onuitsprekelijke zuchtingen.’* Zie ook Efeze 2:18: *‘Want door Hem hebben wij beiden de toegang door één Geest tot de Vader’*; en verder Judas vers 20: *‘Maar geliefden, bouwyt gij uzelfen op uw allerheiligst geloof, biddende in de Heilige Geest’*; vergelijk dit met Efeze 6:18. Ik laat andere plaatsen uit de Schrift nu onvermeld, maar zal die noemen als het te pas komt.

Als u deze teksten overdenkt, bent u er dan niet van overtuigd dat hier sprake is van een krachtig werk van de Heilige Geest in de harten van de gelovigen? Daardoor zijn zij in staat om tot de Vader te gaan. U zult zien dat dit bevestigd wordt in een boekje van de bekwame¹²⁷ dr. John Owen¹²⁸ onder de titel *De werking van de Heilige Geest in de gebeden der heiligen* – als het wellicht eens in het Nederlands vertaald wordt. We kunnen nu niet verder ingaan op dit werk van de Geest, omdat het in een volgend onderdeel van de preek beter past¹²⁹.

126. quaader

127. beproefde

128. John Owen (1616-1683) was een invloedrijke theoloog uit de Engelse puriteinse beweging. Hij schreef meer dan tachtig theologische werken en ging de geschiedenis in als de Calvijn van Engeland. Hij sprak deze preek uit in het begin van de jaren veertig van de achttiende eeuw. Hij verwijst hier naar een boek van Owen dat inderdaad in 1750 in het Nederlands verschijnt.

129. terwyl dat beter by ons volgende Deel zal vloeijen